

Назарій БАРАНІВСЬКИЙ, асп.

ORCID ID: 0009-0004-9835-9253

e-mail: nazarbaranivsky29@gmail.com

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ДРАМАТИЗАЦІЯ ЯК ВІЯВ ХУДОЖНЬОГО ВИМІРУ ЛІТОПІСУ САМІЙЛА ВЕЛИЧКА

Вступ. *Літопис Самійла Величка є вагомим явищем барокової історіографії, для якого характерним є поглиблення художності, белетризації з вираженими елементами драматизації. Монологи, діалоги, листи, вставні оповідання й новели та інші у творі містять риси драматизації, за допомогою котрої формується художнє осмислення подій і постатей у тексті. Мета статті полягає у дослідженні елементів драматизації у бароковому літописі Самійла Величка, визначенні їхньої функції в белетризації твору, формуванні натякової поетики в ньому.*

Методи. *Методологія дослідження зумовлюється використанням ряду методів, зокрема історико-літературного, біографічного, герменевтичного, філологічного. Аналізується специфіка драматизації літопису Самійла Величка у формуванні художнього виміру твору.*

Результати. *Для літопису Самійла Величка як видатного явища історіографії українського Бароко характерним є переважання художнього виміру, коли історичні події та постаті подаються у художньому ключі, містять вияви авторської думки. Вагому роль у формуванні художнього виміру літопису має драматизація тексту, зокрема інтеграція в нього монологів і діалогів героїв, листів, вставних новел, оповідань тощо. Елементи драматизації літописного тексту є рисою натякової барокової поетики, яка знаходить місце в літописі С. Величка.*

Висновки. *Вагому функцію у творенні художнього виміру пам'ятки барокової історіографії – літопису Самійла Величка – відіграє драматизація як елемент натякової поетики твору. Вона дає можливість авторові висловити власні думки і погляди, а також сприяє белетризації як самого тексту, так й історіографії зокрема.*

Ключові слова: *Бароко, історіографія, літопис, драматизація, художній вимір, монолог, діалог, лист.*

Вступ

Літопис Самійла Величка є монументальним синкретичним текстом культурно-історичної епохи Бароко. Порівняно з попередніми пам'ятками історіографії він засвідчує суттєве поглиблення художності й белетризацію оповіді. Сам автор заявляє про намір об'єктивно відобразити історію, проте демонструє переважно художній підхід до тлумачення історичних явищ. Домінантою літопису Величка є відображення крізь призму художнього трактування автором різних історичних явищ у дусі патріотичному. У центрі твору перебувають події українсько-польського протистояння під проводом гетьмана Б. Хмельницького. Про художній вимір літопису свідчать елементи драматизації тексту, за допомогою яких передаються авторські переживання.

Мета статті полягає у дослідженні елементів драматизації у бароковому літописі Самійла Величка, визначенні їхньої функції в белетризації твору, формуванні натякової поетики в ньому. **Об'єктом** дослідження виступає літопис Самійла Величка, а предметом вивчення є специфіка драматизації в ньому.

Історія дослідження. Окремі аспекти особливостей художнього виміру літопису С. Величка, зокрема його драматизації, досліджували І. Ісиченко, О. Сліпушко, В. Соболев, Л. Ушкалов, В. Шевчук, В. Яременко та ін. Переважно дослідники зверталися до аналізу історії пам'ятки, її жанру і стилю. Натомість специфіка його художнього виміру, зокрема драматизації, залишаються мало вивченими, що і визначає **актуальність** нашого дослідження.

Методи

Методологія дослідження зумовлюється використанням ряду методів, зокрема історико-літературного, біографічного, герменевтичного, філологічного. Аналізується специфіка драматизації літопису Самійла Величка у формуванні художнього виміру твору.

Результати

Самійло Величко спостерігав часи занепаду Гетьманщини, бачив обмеження прав і вольностей козацтва Московським

царством, вболіваючи за це. Речниками його ідей у літописі виступають гетьмани, козацькі лідери. Літописець у художньому світлі з вираженими елементами драматизації (діалоги, монологи, коментарі тощо) описує діяльність Б. Хмельницького та інших гетьманів. Величко тлумачить історичні уроки і робить висновки, проєктуючи ідеї на власну сучасність.

У літописі С. Величка український народ і його козацтва подано крізь призму художності. Самійло Величко землі Батьківщини називає "князівством Руським", котре включає Галичину і Волинь. Назва відмінна від терміну "Мала Росія". Для нього Гетьманщина єдина, де мешкає один "свій народ". Художній вимір літопису переважно виявляється посередництвом образів гетьманів, історичних постатей, відображених у авторському художньому світлі. С. Величко з пієтетом творить образ гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, наводячи його драматизовані промови і виступи перед військом, репрезентуючи козацького лідера як державного діяча і фундатора Гетьманщини. Літописець називає його істинним сином "православного греко-руського сповідання". Образ Сагайдачного реалізується крізь призму його справ і вчинків, поданих за допомогою діалогів, розмов, коментарів тощо. Гетьман символізує ідею патріотизму, ідеального козацького ватажка. Величко прагне до об'єктивності, показуючи ідеалізований образ гетьмана. Образові Хмельницького у літописі притаманні такі риси, як військова честь і гідність, дипломатичний хист, ораторський талант, сміливість, героїзм. Самійло називає його Мойсеєм українського народу, провідником нації, козацьким і народним лідером. В основу творення образу гетьмана покладено художню, апологетичну традицію, створену за допомогою елементів драматизації. Автор використав популярний художній метод поетики барокової літератури. Формуючи ідеальний образ гетьмана, Величко часто замовчує факти, які мають негативну чи неоднозначну конотацію. Драматизовані промови гетьмана є зразками художньої ораторської прози, довершені стилістично.

Образові Юрія Хмельницького притаманні такі риси, як злість, жорстокість, запальність, нерозважливість. У негативному ключі у літописі Величка подано образи Івана Виговського,

Петра Дорошенка, Івана Мазепи, що зумовлюється поглядами автора і відсутністю в нього важливої інформації про них. Так, він не мав інформації про документ Івана Виговського – Гадяцькі угоди, де було прописано проєкт гетьманської України на європейському рівні. Згадуючи Івана Мазепу, Величко також замовчує суттєві історичні факти, використовуючи при цьому драматизований іронічний стиль, порівняння, коментарі. Самійло Величко крізь призму образів гетьманів подає офіційну політику Гетьманщини, водночас усвідомлюючи приховані московські загрози, не говорячи відкрито про них. В інтерпретації літописця, образ Івана Мазепи багатогранний і неоднозначний. Називає його "значний шляхтич козакоруський", згадує його поважне походження, захоплюється блискучою європейською освітою, ораторським талантом, про що свідчать його драматизовані промови перед козаками і діалоги. Загалом цей образ витворений у художньому вимірі, об'єктивні історичні відомості тут не визначальні, мають авторське тлумачення і розуміння. Величко показує утвердження Мазепи як козацького лідера, критикує його орієнтацію на козацьку еліту, згадуючи придушення ним козацьких повстань і заворушень. Міркуючи про причини політичної драми Мазепи, автор трактує її як політичну катастрофу для України. Автор творить образ старшого канцеляриста генеральної козацької канцелярії Петра Іваненка (Петрика), описуючи його конфлікт із Мазепою. Хоча надалі Мазепа продовжив політику Петрика, виступивши проти Петра І, антимосковської політики і проголосивши союз зі шведським королем Карлом XII. З елементами драматизації описано неоднозначні стосунки Мазепи з С. Палієм. С. Величко наводить текст універсалу Петрика, у художньому вимірі репрезентуючи його як гідного продовжувача політики Б. Хмельницького. Це характеризує гетьмана Петрика як політика, який виступив проти московського гніту. Поряд із елементами драматизації використовуються принципи натякової поетики. Загалом у літописі постає образ неординарної особистості, потужного лідера народу і козацтва. Образ Петрика доповнений елементами усних фольклорних переказів, історичних документальних джерел.

У літописі образ гетьмана Івана Брюховецького втілює початок Руїни, коли за допомогою художніх драматичних елементів порівнюється руйнація Гетьманщини з руйнацією людської душі. Для творення образу Брюховецького використано контрастні характеристики, які поєднують позитивні й негативні риси. Бачимо багатогранний і неоднозначний образ гетьмана, який політично поєднував дотримання ідей московського протекторату з чітким усвідомленням прихованих загроз.

У літописі образ гетьмана Петра Дорошенка втілює вину за Руїну на Правобережній Україні. Він ініціював повстання козацької старшини проти Московщини, маючи підтримку татар. Літописець інтегрує у текст позитивні тлумачення образу Дорошенка з фольклору. Автор уникає однозначних оцінок П. Дорошенка, Д. Ханенка, І. Брюховецького, Д. Многогрішного. Акцентується на ідеї Дорошенка про "неутральність" і його намір боротися за незалежну Україну. Засобами натякової поезики автор виявляє усвідомлення загроз московської політики, її колонізаторського характеру щодо Гетьманщини. Через тогочасну неготовність українського народу і козацтва підтримати цю ідею після Дорошенка козацька держава почала занепадати, інтегруючись у залежність від Москви, що підтверджує образ гетьмана І. Самойловича. У творі подано його еволюцію протягом п'ятнадцяти років гетьманування. Величко усвідомлює залежність гетьмана від московського царизму і вимушену покору йому. Крізь призму художності твориться неоднозначний образ гетьмана, показується його причетність до Руїни Правобережної України.

Образ Івана Сірка символізує ідеального козацького лідера, військового генія, улюбленця народу. З елементами драматизації посередництвом художнього виміру автор показує його як сміливого воїна, котрому бракує хисту державного діяча, дипломата. У літописі об'єктивно відображається ця історична постать як лідера Запоріжжя, славного перемогами у битвах із татарами й турками. Піднесення образу Сірка співвідноситься з піднесенням Запорізької Січі, котра є для автора оплотом козацтва і патріотизму. Загалом образи гетьманів у літописі

Величка втілюють тогочасну Гетьманщину, герої котрої подані у світлі художньому, а сам літопис є літературним текстом Бароко.

Драматизація оповіді в літописі Самійла Величка відповідає засадам барокової поетики. М. Грушевський наголошував на "незрівнянно більш художній повісті Величка" (Грушевський, 1934, с. 220). Сам автор називав твір "сказанням", що репрезентувало розлогий опис історичних подій і постатей. Друга частина твору має назву "Повість літописна про малоросійські та частково інші події, зібрані тут і описані". Д. Багалій відзначає компілятивний характер твору, інтеграцію автором різних історичних джерел і документів: "Але літопис його має надто компілятивний характер, як це ми були бачили, перелічуючи акти, грамоти й листи, що їх Величко позаносив до свого літопису. Їх така сила, що читачеві часом важко стежити за авторовим оповіданням" (Багалій, 1925, с. 67). В. Шевчук наголошував на жанровому синкретизмі тексту: "...Це і літопис, і історичний художній та публіцистичний твір, збірка документів автентичних і художніх стилізацій під документ, це й антологія художніх творів різних авторів, це й збірка оповідань..." (Шевчук, 2005, с. 59). Вважаємо літопис Величка монументальним синкретичним твором, де події 1648–1700 рр. подано у світлі художньому і з вираженими рисами драматизації тексту. Твір має оригінальний художній стиль, сповнений барокової гри і рис натякової поетики. Літописець головним джерелом твору називає щоденник (діаріуш) Самійла Зорки – легендарного особистого писаря Богдана Хмельницького. В. Шевчук вважає Зорку реальною особою, наводячи його промову на похороні гетьмана. Аргументом щодо історичності Зорки називає тайнопис панегірика, присвяченого Б. Хмельницькому і І. Виговському, що містить ім'я "Самоїло Зорка". Вчений пише: "Коли прийняти це читання, матимемо виразне документальне підтвердження, що Самійло Зорка – постать невигадана, а отже, й усі дискусії навколо того, існував чи не існував діаріуш, ним писаний, стають безгрунтовні: такий діаріуш насправді існував" (Шевчук, 2005, с. 110–111). Вважаємо Самійла Зорку в літописі Величка головним складником художнього виміру твору, елементом літературної гри. У літописі

Зорка згадується в дев'ятому розділі першої частини твору, де наведено його промови і діалоги за його участі. Самійло Зорка постає як писар і секретар Б. Хмельницького, його довірена особа: "Отой Зорка протягом усієї козако-польської війни лишався за писаря й секретаря при Хмельницькому, про всі розмови й учинки достеменно знав і все це просторо й досконало описав у своєму діаріуші" (Величко, 1991, с. 172). Діаріуш містить листи Хмельницького, опис його військових справ, дипломатичної діяльності тощо. Низка листів – літературні авторські містифікації чи стилізації, які репрезентують художній вимір літопису. Також джерелами твору Величка є літописи двох Самійлів: "Введение в историю европейскую" німецького історика Самуїла Пуфендорфія і "Війна домовая" польського автора Самуїла Твардовського. Перед читачем постає своєрідний трикутник або ж чотирикутник Самійлів (із самим Величком). Тож вважаємо, що для автора образ Самійла Зорки є складником формування художнього характеру літопису. У "Передмові до читальника" називаються відмінності історичних фактів і постатей, присутніх у працях трьох Самійлів. Автор використовує елементи драматизації для формування власного погляду на описане, з'ясовує правдиве і неправдиве, визначаючи мету літопису: "І все ж як воно не є, я, прагнучи праці, зважився вивести для твоєї вигоди, цікавий читальнику малоросійський, простим стилем і козацьким наріччям, розклавши на частини й розділи цю історію про війну Хмельницького з поляками і про тогочасний україно-малоросійський занепад" (Величко, 1991, с. 5). Кожна частина літопису має певну кількість глав і розділів. Автор знає барокову поетику, всі складники тексту мають заголовки.

У "Передмові до читальника" Величко називає себе істинним сином України, її патріотом, є великим прихильником козацтва. Елементи драматизації тексту дають можливість автору виразити суб'єктивні характеристики, подати власні тлумачення подій і постатей. Величко засуджує гетьманські усобиці, боротьбу за владу, адже вони руйнують Гетьманщину. Автор із пієтетом говорить про інші народи, використовуючи натякову поетику, пише про прагнення московського народу піднятися

над українським; виступає прихильником автономності України з дотримання місцевих прав і звичаїв. Найбільш яскравим і довершеним драматизованим елементом літопису є ораторська промова Зорки на смерть Б. Хмельницького. Це – політичний маніфест автора.

Творіві С. Величка притаманне дотримання принципів ораторських, високий і досконалий стиль оповіді, розлогі речення, метафори, алегорії, порівняння. Як пише Д. Чижевський, "стиль літопису досить сильно змінюється залежно від предмету його трактування: можна говорити про різні шари його стилю – «високий» стиль, що нагадує стиль української барокової проповіді, зустрічаємо в промовах, в патетичних місцях Літопису; там, де Величко висловлює власні погляди, стиль далеко простіший; ще простіший, але й поетичніший там, де Величко подає описи подій" (Чижевський, 2003, с. 303). Вагомою рисою барокової поезики літопису є його, як пише В. Соболю, кордоцентрична образність: "Літопис Самійла Величка в цілому, а не лише звернені до душі і серця читальника передмови, дає багатючий матеріал для дослідження різноманітних художньо-образних проявів філософії кордоцентризму... Іманентність Величкового кордоцентризму – незаперечна" (Соболю, 1996, с. 87). Твір містить художню систему образів реальних історичних постатей, в кожному з них поєднуються життєво-реалістичний і риторично-алегоричний компоненти із переважанням другого, що формує художність тексту. Але "Величків же ракурс бачення людської постаті на тлі історично важливих подій уже в «Сказанні» є ускладненішим, неоднозначнішим, оскільки у творі Величка більш активною є функція героїв-префігурацій, походження яких сягає в далекі віки" (Соболю, 1996, с. 58). Для С. Величка важливо не точно показати історичні події, а зафіксувати їх у слові, у белетристичному вимірі, передати власне бачення. Художній вимір бачимо в художніх інтерпретаціях і авторських тлумаченнях відомих історичних осіб. Зокрема, постає художнє тлумачення складної особи князя Яреми Вишневецького. Про белетризацію і зокрема драматизацію оповіді свідчать елементи гумору і сатири (є бароковою, часто натяковою, завуальованою).

Величко використовує і підтекст як художній метод, спонукаючи читача самому тлумачити те, про що не написано відкрито і є "за кадром". Спостерігаємо творчу співпрацю автора і читача. Завдяки натяковій поезиці літопис набуває характеру провіденційного, з неоднозначними тлумаченнями. Твір є афористичним, містить осмислення морально-етичних питань. Часові зміщення підсвічують певні факти історії з погляду часу автора. Вагомою рисою тексту є присутність у ньому драматизованих психологічних новел, фрагментів філософсько-літературних. Творові притаманні алегоризм, астральна символіка, метафоризм, фольклорні елементи, народнопоетичні сюжети, трансформація киеворуських літописних рис. Величко творить свій художній простір, белетризує історичні події, інтегрує у твір вставні оповідання, мікроновели, що постають як художня мозаїка. У літописі синтезовано епічні, поетичні, драматичні стилі оповіді; модернізовано жанр літопису, інтегровано в нього особисті мотиви. Наприклад, вони озвучені в діалозі у листуванні єпископа Луцького з Острозьким Димитрієм Жабокрицьким і "новітнім уніатом" Львову Йосипом Шумлянським. Це "сутяжницькі" документи. А в основу розділу XXXVI покладено різні листи, грамоти, що є своєрідним "театром двох акторів". У художньому ключі описано сміливість жінки під час облоги Сучави. У творі вперше в українській історіографії бачимо мотиви особистісні чи й інтимні. Так, у листі Яна Войнаровського (книга друга) до Івана Мазепи йдеться про невиліковну рану в його серці через дружину, що була сестрою Мазепи. Літопис містить багато листів ліричних, сатиричних, компліментарних. Низка з них містифіковані, видумані літописцем. У цьому літописному епістолярії бачимо різні емоції, настрої, переживання. Листи відіграють вагому роль у діалогізації літописної прози, роблячи її динамічною, цікавою, художньою. Загалом діалог поширений у літописі Величка та є основою для ліричних оповідань-мініатюр. Авторське начало бачимо в передмовах до книг літопису, коли діалогічність передає авторські думки і настрої. Художність характерна для новели про сатира, оповідання про похід Івана Сірка у Крим, облогу Казикермена, різних натюрмортів,

портретних описів, так званих "виводів" про історичних діячів, народно-фольклорних переказів і легенд, описів української природи тощо. У творі порушено популярну в європейській літературі тему смерті, руїни, нищення в контексті українських реалій. Літопис містить образ Руїни, реалізований через образи України-Руїни, світової руїни, локальної руїни, руїни людини, руїни мрій особистості, руїни храмів, руїни душ людських тощо.

Літопис Величка містить історичні життєписі гетьманів у вимірі художньому. Всі оповіді оригінальні, мають свій стиль і тональність. Автор подає свої міркування про історичних осіб, які зробили внесок в історичний розвиток Русі-України, виходячи за історичні межі, мислячи себе письменником, засвідчуючи знання людської душі. Так, Б. Хмельницький символізує історичну місію, поєднує риси Ренесансу з увагою до внутрішнього світу індивіда і барокову з монументальною величністю: "У створенні літописного образу «українського Мойсея» Величко відштовхується від притаманного літературі, культурі Відродження глибокого усвідомлення унікальності, неповторності людської особистості, але засоби втілення цієї ідеї є виразно бароковими" (Соболь, 1996, с. 44). А монолог С. Зорки на похороні Хмельницького подібний до середньовічного "Слова про Закон і Благодать" Іларіона: "Звертання до покійного Хмельницького як до живого... нагадує Іларіонове звертання до хрестителя Русі – Володимира... Як Іларіон ставить Володимира в один ряд з апостолами, які навернули народи на християнство, так і Величко ставить гетьмана поряд із великим Александром Македонським – історичним діячем, який у вітчизняній літературі став символом діяльності, своєрідним ідеалом величчя, сили, непереможності" (Соболь, 1996, с. 44–45). Автор подає панегірик С. Зорки на честь Хмельницького, де він є "даним від Бога вождем", "гетьманом славного всього Запорозького війська і цілої козацько-руської України": "Помер, полишивши по собі немертну славу, той добрий вождь наш ... Помер той, кому разом із вашою милістю панством всюди допомагала всемогутня рука божя стояти при своїй правді за вольність та

свої старожитні права проти братів, але разом із тим ворогів наших – польських савроматів... Помер, зрештою, той, завдяки справі якого могли сподіватися ніколи не вмирати оживлені старожитні права й вольності українські та цілого Запорозького війська" (Величко, 1991, с. 209). Зорка звеличує героїчний чин Богдана у боротьбі за права і вольності українців. Загалом у посмертному панегірику вустами Зорки подано постать Хмельницького – видатного національного героя, який присвятив життя боротьбі за єдність і вольності Гетьманщини. Образ Б. Хмельницького тут подано у художньому вимірі.

Дискусія і висновки

Поглиблення художності, зокрема драматизації викладу в контексті барокової історіографії значною мірою демонструє літопис Самійла Величка. Авторський стиль визначається прагненням не точно з позицій історизму висвітлити події, а зафіксувати їх у слові, у художньому вимірі, що дозволяє висловити власний погляд. Зокрема, у літописі представлено галерею історичних персонажів, діяльність і характер яких постають і через їхні драматизовані діалоги і монологи. Літописові притаманні риси гумору і сатири; підтекст; натякова поетика; творчий діалог автора і читача; авторські тлумачення різних явищ; афористичність; трактування морально-етичних питань; порівняння історичних подій; часові зміщення. У творі присутні драматизовані психологічна новела і філософсько-літературна оповідь. Історичні події відображені через призму трагічного світовідчуття, авторських міркувань про боротьбу українського народу за власну ідентичність; перегуки з тогочасною європейською традицією. Для драматизованих текстів характерні алегоризм, астральна символіка, метафоричність, описи природи, народно-поетичні сюжети; інтеграція української автентичної традиції в загальноєвропейську. Літописні драматизовані вставні оповідання, мікроновели творять художню мозаїку, поєднуючи епічний, поетичний, драматичний стилі оповіді. Сам жанр літопису трансформується і виходить за традиційні межі. Драматизований характер мають також

особисті мотиви в літописі (листи єпископа Д. Жабокрицького і "новітнього уніата" Й. Шумлянського), а також грамоти, ліричні, сатиричні, компліментарні (часто містифіковані, видумані автором) листи. В літописному епістолярії бачимо емоційну гаму настроїв і переживань особистості. Листи формують діалогічний і динамічний прозовий текст, посилюють його художність. Також діалог лежить в основі літописних ліричних оповідань-мініатюр. Загалом діалогічність є засобом передати авторські думки, настрої, переживання. Художній характер мають літописна новела про сатира, оповідання про похід Івана Сірка у Крим, про облогу Казикермена, а також натюрморти, портрети героїв, "виводи" про історичних діячів, народно-фольклорні перекази і легенди, описи природи. У літописі дотримано рис барокової поетики, зокрема барокової гри. Проголошуючи джерелом літопису діаріуш Самійла Зорки, автор творить трикутник (чотирикутник) Самійлів: Зорка, Твардовський, Пуфендорф (сам літописець). Образ Самійла Зорки свідчить про художній вимір літопису, в якому є своєрідна гра. Текст характеризується принципами ораторського мистецтва; високим і досконалим стилем оповіді; розлогими реченнями з метафорами, алегоріями, порівняннями. Історичні постаті репрезентовано в літописі у художньому вимірі, відповідно до авторських оцінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Багалій, Д. (1925). *Нарис української історіографії*, 1(2). Б.в.
- Величко, С. (1991). *Літопис*. (Пер. з книжної української мови, вст. стаття, комент. В. О. Шевчука). Т. 1. Дніпро.
- Грушевський, М. (1934). *Об украинской историографии. Известия АН. Отделение общественных наук*. VII сер. № 3. С. 153–245.
- Соболь, В. (2015). *Українське Бароко. Тексти і контексти*. Видавництво Варшавського університету.
- Соболь, В. (1996). *Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко*. Отечество.
- Чижевський, Д. (2003). *Історія української літератури*. ВП "Академія".
- Шевчук, В. (2005). *Муза Роксоланська. Українська література XVI–XVIII століть* : у 2 кн. Кн. 2. Либідь.

REFERENCES

- Bahalii, D. (1925). *Essay on Ukrainian Historiography*, 1(2). N. p. [in Ukrainian].
- Velychko, S. (1991). *Chronicle*. Translated from the bookish Ukrainian language, introduction and commentary by V. O. Shevchuk. Vol. 1. Dnipro [in Ukrainian].
- Hrushevskyi, M. (1934). *On Ukrainian Historiography*. Izvestiya of the Academy of Sciences. Department of Social Sciences. VII series, No. 3, pp. 153–245 [in Ukrainian].
- Sobol, V. (2015). *Ukrainian Baroque. Texts and Contexts*. Publishing House of the University of Warsaw [in Ukrainian].
- Sobol, V. (1996). *The Chronicle of Samiilo Velychko as a Phenomenon of Ukrainian Literary Baroque*. Otechestvo [in Ukrainian].
- Chyzhevskiy, D. (2003). *History of Ukrainian Literature*. Akademiia Publishing Center [in Ukrainian].
- Shevchuk, V. (2005). *Roksolanian Muse. Ukrainian Literature of the 16th–18th Centuries: in 2 books*. Book 2. Lybid [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 03.12.25

Прорецензовано / Revised: 04.12.25

Схвалено до друку / Accepted: 22.12.25

Nazarii BARANIVSKYI, PhD Student

ORCID ID: 0009-0004-9835-9253

e-mail: nazarbaranivskyy29@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

DRAMATIZATION AS REPRESENTATION OF ARTISTIK INTERPRETATION OF SAMIILLO VELYCHKO'S CHRONICLE

Background. *The article examines the chronicle of Samiilo Velychko as an important phenomenon of Baroque historiography, characterized by an increased artistic quality and belletrization with pronounced elements of dramatization. Monologues, dialogues, letters, inserted stories and novellas, etc., in the work contain features of dramatization through which the artistic interpretation of events and figures is formed. The purpose of the article is to study the elements of dramatization in Samiilo Velychko's Baroque chronicle, to determine their function in the belletrization of the work, and to reveal how they contribute to the formation of an allusive poetics.*

Methods. *The research methodology is determined by the use of a range of methods, including historical-literary, biographical, hermeneutic, and philological methods. The specificity of the dramatization of Samiilo Velychko's chronicle in shaping the artistic dimension of the work is analyzed.*

Results. *In the chronicle of Samiilo Velychko, as a prominent phenomenon of Ukrainian Baroque historiography, the predominance of the artistic dimension is notable, where historical events and figures are presented in an artistic manner and include expressions of the author's perspective. The dramatization of the text plays a significant role in shaping the artistic dimension of the chronicle, particularly*

through the integration of characters' monologues and dialogues, letters, inserted novellas, stories, and so on. Elements of dramatization in the chronicle text are a feature of suggestive Baroque poetics, which finds expression in Velychko's chronicle.

Conclusions. *Dramatization, as an element of the suggestive poetics of the work, plays an important role in creating the artistic dimension of the monument of Baroque historiography – Samiilo Velychko's chronicle. It allows the author to express his own thoughts and views and also contributes to the fictionalization of both the text itself and historiography in particular.*

Keywords: *Baroque, historiography, chronicle, dramatization, artistic dimension, monologue, dialogue, letter.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.